

דף תרגול: ארגז כלים לספרות - מבנה הסיפור, דמויות ואמצעים אומנותיים

מהדורה למורה **רגיל**

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את שלבי מבנה העלילה (הר הסיפור)
- לסווג דמויות לפי שלושה צירים
- לזהות אמצעים אומנותיים בטקסט

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה - מבנה הסיפור הקצר

1. ב – אקספוזיציה
2. ב – הסיפור מגיע לרגע המתח הגדול ביותר
3. ג – לפתור את הבעיה או לסיים את הסיפור
4. ב – מסע שמטפס ויורד

חלק ב' – סוגי דמויות

1. ד (עומדת במרכז העלילה)
2. ו (תומכת בעלילה אך לא במרכזה)
3. ה (מורכבת ובעלת תכונות רבות)
4. ב (פשוטה עם תכונה אחת בולטת)
5. א (משתנה במהלך הסיפור)
6. ג (נשארת אותו דבר לאורך הסיפור)

חלק ג' – נכון או לא נכון - אמצעים אומנותיים

1. נכון – זהו ההגדרה המדויקת של דימוי
2. לא נכון – מטאפורה היא השוואה בלי מילת השוואה
3. נכון – החזרה יוצרת הדגשה או קצב
4. לא נכון – האנשה היא מתן תכונות אנוש לדבר לא אנושי
5. נכון – כך מוגדר ניגוד בספרות
6. נכון – זהו תפקידו של הסמל ביצירה

חלק ד' – השלמת מילים - מונחים מהארגז

1. שיא
2. דינמית
3. מטאפורה
4. האנשה
5. אקספוזיציה
6. ראשית

חלק ה' – סידור שלבי העלילה

1. אקספוזיציה - היכרות עם הדמויות והמקום
2. סיבוך - מתחילה בעיה
3. התפתחות - המתח גובר
4. שיא - רגע המתח הגדול ביותר
5. התרה - פתרון הבעיה או סיום

חלק ו' – משימת כתיבה

1. התלמיד יבחר דמות, יסווג אותה נכון לפי שני הצירים ויביא דוגמה רלוונטית מהעלילה התומכת בטענתו

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ראשית/משנית, עגולה/שטוחה, דינמית/סטטית
- כל אמצעי עם הסבר תקין - למשל מטאפורה כהשוואה בלי מילת השוואה
- מתחילה בעיה או קונפליקט שמוביל להתפתחות העלילה

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בסרטוט 'הר הסיפור' על הלוח ולמלא אותו יחד עם התלמידים
- מומלץ לקשר כל שאלה ליצירה קונקרטית שנלמדה כדי לחזק את ההבנה
- בחלק הפתוח כדאי לתת דוגמה מודלית קצרה לפני שהתלמידים כותבים בעצמם

דף תרגול: ארגז כלים לספרות - מבנה הסיפור, דמויות ואמצעים אומנותיים

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף זה נתרגל שלושה כלים מרכזיים לקריאת סיפור קצר: מבנה העלילה, סוגי הדמויות והאמצעים האומנותיים, כפי שלמדנו בארגז הכלים.

1 חלק א' – הבנה - מבנה הסיפור הקצר

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה השלב הראשון במבנה הסיפור הקצר?

א) שיא ב) אקספוזיציה ג) התרה ד) סיבוך

2. מה קורה בשלב ה'שיא'?

א) מכירים את הדמויות ב) הסיפור מגיע לרגע המתח הגדול ביותר ג) הסיפור מתחיל ד) הכל נרגע

3. מה תפקיד ה'התרה' בסיפור?

א) להציג את הדמויות ב) ליצור בעיה ג) לפתור את הבעיה או לסיים את הסיפור ד) להעלות את המתח

4. הביטוי 'הר הסיפור' מתאר את העלילה כ-

א) קו ישר ב) מסע שמטפס ויורד ג) מעגל סגור ד) רשימה

2 חלק ב' – סוגי דמויות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דמות ראשית	___	**א.** משתנה במהלך הסיפור
2. דמות משנית	___	**ב.** פשוטה עם תכונה אחת בולטת
3. דמות עגולה	___	**ג.** נשארת אותו דבר לאורך הסיפור
4. דמות שטוחה	___	**ד.** עומדת במרכז העלילה
5. דמות דינמית	___	**ה.** מורכבת ובעלת תכונות רבות
6. דמות סטטית	___	**ו.** תומכת בעלילה אך לא במרכזה

3 חלק ג' – נכון או לא נכון - אמצעים אומנותיים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	דימוי הוא השוואה בעזרת מילת השוואה כמו 'כמו' או 'כאילו'	☐	☐
2	מטאפורה כוללת תמיד את המילה 'כמו'	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	חזרה היא שימוש באותה מילה או ביטוי כמה פעמים כדי להדגיש רעיון	☐	☐
4	האנשה היא תיאור בעל חיים כאילו הוא צמח	☐	☐
5	ניגוד הוא הצבת שני דברים הפוכים זה מול זה כדי להדגיש הבדל	☐	☐
6	סמל הוא אובייקט שמייצג רעיון רחב יותר מעבר למשמעותו הפשוטה	☐	☐

4 חלק ד' – השלמת מילים - מונחים מהארגז

השלימו את המילה החסרה.

1. השלב שבו הסיפור מגיע לרגע המתח הגדול ביותר נקרא _____

2. דמות שמשתנה במהלך הסיפור נקראת דמות _____

3. אמצעי אומנותי שבו משווים בלי מילת השוואה נקרא _____

4. תיאור של עצם דומם או בעל חיים כאילו הוא בן אדם נקרא _____

5. השלב הראשון בעלילה, שבו מכירים את הדמויות והמקום, נקרא _____

6. דמות שמככבת במרכז הסיפור נקראת דמות _____

5 חלק ה' – סידור שלבי העלילה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	התפתחות - המתח גובר
☐	שיא - רגע המתח הגדול ביותר
☐	אקספוזיציה - היכרות עם הדמויות והמקום
☐	התרה - פתרון הבעיה או סיום
☐	סיבוך - מתחילה בעיה

6 חלק ו' – משימת כתיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו דמות מאחת היצירות שלמדתם (למשל מהמחרוזת או מבת רבי עקיבא והנחש) וכתבו האם היא דמות עגולה או שטוחה, דינמית או סטטית, ונמקו בעזרת דוגמה מהסיפור

כרטיס יציאה

מהם שלושת הצירים לסיווג דמויות?

תנו דוגמה לאמצעי אומנותי אחד והסבירו מה הוא עושה

מה קורה בשלב ה'סיבוך' בעלילה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀